

قانون تشکیلات و اختیارات سازمان حج و اوقاف و امور خیریه

قانون تشکیلات و

اختیارات سازمان حج و اوقاف و امور خیریه

ماده ۱ - از تاریخ تصویب این قانون سازمان اوقاف به سازمان حج و اوقاف و امور

خیریه تغییر نام می‌باید و امور ذیل به عهده این سازمان واگذار می‌گردد.

۱ - اداره امور موقوفات عام که فاقد متولی بوده یا مجھول التولیه است و موقوفات

خاصه در صورتی که مصلحت وقف و بطون لاحقه و یا رفع اختلاف موقوف علیهم متوقف بر

دخالت ولی فقیه باشد.

۲ - اداره امور اماكن مذهبی اسلامی که ترتیب خاصی برای اداره آنها داده نشده است.

به استثناء مساجد و مدارس دینی و تکایا.

۳ - اداره امور مؤسسات و انجمنهای خیریه‌ای که از طرف دولت یا سایر مراجع ذیصلاح

به سازمان محول شده یا بشود.

۴ - اداره مؤسسات و انجمنهای خیریه‌ای که به تشخیص دادستان محل فاقد مدیر باشد

(تا تعیین تکلیف از طرف دادگاه) ضم امین در مؤسسات و انجمنهای خیریه‌ای که به

تشخیص دادستان محل مدیر آن فاقد صلاحیت باشد (تا تعیین تکلیف از طرف دادگاه) و

همچنین است در صورت نبودن یادم صلاحیت ناظر (در مواردی که ناظر پیش بینی شده

باشد).

۵ - انجام امور مربوط به گورستانهای متروکه موقوفه‌ای که متولی معین ندارند و

اتخاذ تصمیم لازم در مورد آنها.

۶ - کمک مالی در زمینه تبلیغ و نشر معارف اسلامی.

تبصره ۱ - سرپرست سازمان باید از طرف ولی فقیه مجاز در تصدی اموری که متوقف بر

اذن ولی فقیه است باشد.

تبصره ۲ - بقاع متبرکه حضرت رضا علیه السلام و حضرت احمد ابن موسی (شیراز) و

حضرت معصومه و حضرت عبدالعظیم(ع) و موقوفات مربوط به آنها که متولی خاص نداشتند

باشد و موقوفاتی که برای اداره هر کدام آنها از طرف ولی فقیه نایب‌الدولیه تعیین

شده یا بشود از شمول این قانون مستثنی است و در غیر این صورت اداره آنها با سازمان

خواهد بود.

ماده ۲ - از تاریخ تصویب این قانون سازمان اوقاف از نخست وزیری منتزع و اداره

امور حج و زیارت اماکن متبرکه اسلامی خارج از کشور و امور اوقاف تحت عنوان سازمان

حج و اوقاف و امور خیریه وابسته به وزارت ارشاد اسلامی اداره می‌شود.

ماده ۳ - هر موقوفه دارای شخصیت حقوقی است و متولی یا سازمان حسب مورد نماینده آن

می‌باشد.

ماده ۴ - متولی موقوفه کسی است که به موجب مقادیر و قفنه و مقررات قانون مدنی یا

این قانون واجد این سمت باشد. در مورد اعتراض اشخاص بارعايت مواد ۱۴ تا ۱۷ این

قانون اقدام خواهد شد.

تبصره ۱ - موقوفاتی که متولی آنها عزل یا فوت می‌شود تا تشخیص متولی بعدی و

موقوفاتی که متولی آنها ممنوع‌المداخله می‌شود تا رفع ممنوعیت یا ضم امین در حکم

موقوفات بدون متولی است.

تبصره ۲ - هر گاه شخص یا اشخاصی که در وقف‌نامه به عنوان متولی معین شده‌اند وجود

نداشته باشند و یا اوصاف مقرر در وقف‌نامه منطبق باشند یا اشخاص معینی نگردد

موقوفه در حکم موقوفه مجھول‌الدولیه است.

تبصره ۳ - در موقوفاتی که شرط مباشرت نشده باشد هر گاه متولی برای انجام تمام یا

قسمتی از امور مربوط به موقوفه وکیلی انتخاب کند و کیل مزبور باید توانایی انجام

مورد وکالت را داشته باشد در صورتی که وکیل انتخابی به تشخیص سازمان قادر به ایفاء

وظایف محوله نباشد مراتب کتبیاً به متولی ابلاغ خواهد شد هر گاه ظرف دو ماه برای

متولیان مقیم ایران و چهار ماه برای متولیان مقیم خارج از کشور، متولی، اقدام به

تغییر وکیل ننمایید موضوع به دادگاه صالح احواله و پس از ثبوت عدم توانایی وکیل

مذبور با ابلاغ سازمان از دخالت ممنوع می‌شود این حکم شامل وکلایی که قبلاً

نیز انتخاب شده‌اند خواهد بود.

ماده ۵ - سازمان حج و اوقاف و امور خیریه می‌تواند در اموری که اداره آن به عهده

این سازمان است شخص یا هیأتی از اشخاص متدين و معروف به امانت را به عنوان امین یا

هیأت امناء تعیین نماید.

تبصره ۱ - نحوه انتخاب و برکناری و شرایط و حدود اختیارات و وظایف امین یا هیأت

امناء و میزان حق‌الرحمه آنان و همچنین نظمات راجع به حفظ و نگهداری اماکن و

اموالی که اداره آن به عهده سازمان حج و اوقاف و امور خیریه می‌باشد به موجب

آیین‌نامه‌هایی که بر اساس مقررات و سنن و خصوصیات اماکن مربوط که به تصویب هیأت

وزیران می‌رسد خواهد بود.

تبصره ۲ - نذور نقدی که جهت مشخصی برای مصرف آن معین نشده است و وجوده حاصل از

فروش اموال منقول زائد بر احتیاجی که به این قبیل اماکن اهداء می‌شود با جلب نظر

اداره اوقاف به وسیله هیأت امناء به ترتیب در امور ذیل مصرف می‌شود:

الف - عمران و آبادی اماکن مذکور.

ب - تدارک وسائل رفاه و بهداشت زوار این اماکن و ساکنان ناحیه.

ج - نشر معارف اسلامی و تبلیغات مذهبی و تعظیم شعائر دینی در آن محل.

د - کمک به مدارس علوم دینی در آن محل.

ه - خیرات و میراث مطلقه.

ماده ۶ - صرف درآمد موقوفات به منظور بقاء عین آنها بر سایر مصارف مقدم است و

متولی موظف است موجبات آبادانی رقبات موقوفه را درجهت بهره‌برداری صحیح از آنها

به منظور اجرای نیات واقف فراهم آورد.

تبصره - در صورتی که درآمد یکساله موقوفه یا اماكن اسلامی برای تعمیر و یا

نوسازی آن کافی نباشد درآمد دو یا چند سال در حساب مخصوصی ذخیره و به موقع به مصرف

خواهد رسید.

ماده ۷ - هر گاه متولی یا ناظر نسبت به عین یا منافع موقوفه تعدی یا تغیریط نماید

یا در انجام وظایف مقرر در وقفنامه و قانون و آیین‌نامه‌ها و مقررات مربوط مسامحه

و اهمال ورزد، با رسیدگی شعبه تحقیق و حکم دادگاه حسب مورد معزول یا

ممnoonالمداخله یا ضم امین خواهد شد.

تبصره ۱ - به متولی و ناظر ممنوعالمداخله در زمان ممنوعیت حق التولیه و

حق النظاره تعلق نخواهد گرفت مگر آنکه برائت آنان ثابت شود و درمواردی که ضم امین

می‌شود اوقاف حق امین را خواهد پرداخت.

تبصره ۲ - در مواردی که مطابق قانون مدنی یا این قانون ضم امین می‌شود دادگاهها

می‌توانند سازمان حج و اوقاف و امور خیریه را هم به عنوان امین تعیین کنند.

تبصره ۳ - نسبت به تعدی و تغیریط یا سایر تخلفات مدیران و امناء مؤسسات و بنیادهای

خیریه طبق اساسنامه مؤسسه و بنیاد مربوط اقدام خواهد شد. و در صورتی که اساسنامه

آنها در این موارد ساكت یا ناقص باشد مشمول مقررات پیش‌بینی شده در این ماده و

تبصره‌های آن خواهند بود.

تبصره ۴ - کلیه مباشران موقوفات و اماكن مذهبی اعم از متولی و ناظر و امناء و

مدیران و امناء و بنیادهای خیریه مذکور در این قانون در حکم امین می‌باشند در صورت

تعدي یا تغیریط یا تخلفات دیگر ملزم به تأدیه حقوق و وجوده و اموال و جبران خسارات

ناشی از اعمال خود خواهند بود هر گاه عمل آنها مشمول عناوین کیفری باشد از طریق

مراجع قضایی نیز تعقیب و به مجازات مقرر محکوم خواهند شد.

ماده ۸ - در آمد موقوفات مجھول المصرف و موقوفاتی که به صیغه مبرات مطلقه وقف شده

قابل مصرف در تحقیق و تبلیغ و نشر کتب در زمینه معارف اسلامی و عمران موقوفات

می‌باشد زیر نظر سازمان به مصرف می‌رسد.

تبصره - در آمد موقوفات متعدد المصرف و موقوفاتی که عواید آنها به سبب قلت گرچه با

پس انداز چند سال برای اجرای نظر واقف کافی نباشد باتشخیص تحقیق اوقاف در موارد

اقرب به غرض واقف در محل به مصرف می‌رسد. آن قسمت از درآمد موقوفاتی که به علت

کثرت عوائد زائد بر مصرف متعارف باشد حتی الامکان در موارد اقرب به نظر واقف صرف

گردد و در صورت نبودن مورد اقرب در مطلق امور خیریه به مصرف خواهد رسید. مقصود از

متعدد المصرف آن است صرف درآمد موقوفه در مصارف مقرر به علت فراهم نبودن وسایل و یا

انتفاء موضوع و یا عدم احتیاج به مصرف مقدور نباشد.

ماده ۹ - سازمان حج و اوقاف و امور خیریه نسبت به مواردی که در بندهای ماده یک

این قانون به عهده آن گذاشته شده در صورت عدم اقدام متولی یا امناء یا موقوف علیهم

حق تقاضای ثبت و سایر اقدامات لازم و اعتراض و اقامه دعوى را دارد همچنان می‌تواند

در مواردی که لازم بداند و مصلحت موقوفه ایجاد نماید در دعاوی مربوط وارد دعوى شده

و به احکام صادره اعتراض کند.

تبصره - در کلیه موارد مذکور در این ماده سازمان حج و اوقاف و امور خیریه،

موقوفات عام، بقاع متبرکه، اماكن مذهبی اسلامی، مدارس علوم دینی و مؤسسات و

بنیادهای خیریه از پرداخت مخارج و هزینه‌های دادرسی و ثبتی و اجرایی معاف

می‌باشند.

ماده ۱۰ - ثبت معاملات راجع به عین یا منافع موقوفات و بنیادها و مؤسسات خیریه

مذکور در ماده ۹ در دفاتر اسناد رسمی موکول به موافقت سازمان حج و اوقاف و امور

خبریه است. دفاتر استناد رسمی مکلفند رونوشت مصدق وقفنامهها و استناد راجع به وقف

را ظرف ۱۰ روز پس از ثبت بهاداره اوقاف مربوطه ارسال دارند.

تبصره - ادارات ثبت مکلفند رونوشت مصدق استناد مالکیت وقف را پس از صدور به اداره

اوقاف محل تحويل نمایند. متولیان نیز موظفند ظرفمدت دو ماه از تاریخ اجرای این

قانون رونوشت مصدق استناد مالکیت و رونوشت وقفنامههای موجود نزد خود را برای حفظ و

نگهداری به اداره اوقاف مربوط تسلیم دارند.

ماده ۱۱ - حق التولیه متولی و یا سازمان (در قبال اعمال تولیت نسبت به موقوفات

متصرفی) همچنین حق الناظاره ناظر به میزان مقرر در وقفنامه است و در صورتی که

وقفنامه موجود نباشد و یا میزان حق التولیه و حق الناظاره در آن تعیین نشده باشد

حق التولیه به مقدار اجرت المثل از عایدات خالص خواهد بود.

ماده ۱۲ - سازمان حج و اوقاف و امور خیریه وجوهی را که از محل هدایای مستقل و

حق التولیه و حق الناظاره دریافت می دارد طبق بودجهای که هرسال تنظیم و به تصویب

هیأت دولت خواهد رساند رأساً به مصرف می رساند.

ماده ۱۳ - وجودی که از محل پذیره و اهدایی حاصل از اجاره و استیجار رقبات موقوفه

دریافت می گردد از عواید همان موقوفات محسوب و به مصارف مقرر خواهد رسید.

تبصره - نحوه و ترتیب وصول پذیره و اهدایی مطابق آیین نامه ای است که به تصویب

هیأت دولت خواهد رسید.

ماده ۱۴ - تحقیق در جمع و خرج عواید راجع به وقف و نیز صدور مفاصی حساب و تطبیق

مصارف با مفاد وقفنامه و تشخیص متولی و ناظر و موقوف علیهم (با رعایت ماده ۷ این

قانون و تبصره های آن) با شعب تحقیق اوقاف است مگر در موقوفات منصوص التولیه در

صورتی که مظنه تعدی و تفریط متولی نباشد.

ماده ۱۵ - هیأت تحقیق اوقاف مرکب از دو قسمت حقوقی و حسابرسی است و شعب آن بر حسب

ضرورت در مراکز استانها و شهرستانها تأمین می‌گردد.

تبصره - ادارات اوقاف و اشخاص ذینفع در صورتی که اعتراض داشته باشند می‌توانند پس

از ابلاغ نظر شعبه تحقیق اعتراض خود را در دادگاههای دادگستری طرح نمایند. حکم این

ماده در مورد بنیادها و مؤسسات خیریه و اماکن مذهبی اسلامی نیز جاری است.

ماده ۱۶ - در مورد اراضی که برای احداث مراکز آموزشی یا درمانی وقف می‌شود در

صورتی که متولی بدون عذر موجه در مدت مناسب باتشخیص سازمان اقدام مؤثری برای

احداث آن مراکز نکند و الزام متولی هم به انجام آن ممکن نباشد سازمان می‌تواند حسب

مورد آن اراضی را در اختیار وزارت آموزش و پرورش، وزارت بهداری، سازمان بهزیستی،

هلال احمر محل یا سازمان دیگری که وظایف آن متناسب با اهداف واقف باشد قرار دهد تا

اقدام لازم به عمل آورند.

ماده ۱۷ - آییننامه‌های اجرایی این قانون و کیفیت تحقیق در شعب تحقیق با پیشنهاد

سازمان به تصویب هیأت وزیران خواهد رسید.

ماده ۱۸ - کلیه قوانین و مقرراتی که با این قانون مغایرت دارد از تاریخ

لازم‌الاجرا شدن این قانون لغو می‌گردد.

قانون فوق مشتمل بر هجده ماده و هفده تبصره در جلسه روز یکشنبه دوم دی ماه یک

هزار و سیصد و شصت و سه مجلس شورای اسلامی تصویب و در تاریخ ۶۳.۱۰.۶ به تأیید

شورای محترم نگهبان رسیده است.

رئیس مجلس شورای اسلامی - اکبر هاشمی

در صورت نیاز به وکیل متخصص در رابطه با پرونده خود می‌توانید با بهترین وکیل دادگستری تماس بگیرید.

موسسه حقوقی صلح آفرین پارس متشکل از مدرس تربین و کلا حال حاضر کشور و استادی مطرح دانشگاه های کشور در کنار شما می باشد.

تلفن تماس: ٠٢١٦٦٤٠٨٥١٧   ٠٩١٢٩٣٦٦٧٣٩